

18.04.2018

OSATYÖKYKYISTEN REITIT TYÖLLISYYTEEN - ETUUEDET, PALVELUT, TUKITOIMET

Asettaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään nimennyt selvityshenkilöiksi lääketieteen tohtori Raija Kerättären ja johtaja Tuija Oivon selvitystyöhön aiheesta ”Osatyökykyisten reitit työllisyyteen – etuudet, palvelut, tukitoimet”. Tuija Oivo toimii tämän selvityshankkeen vastuullisena henkilönä.

Selvitys tehdään osana hallituksen Osatyökykyisille tie työelämään -kärkihanketta.

Toimikausi 16.4.2018.2018 – 31.10.2018

Toimeksiannon taustaa

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaan hallituskaudella toteutetaan työn kannustavuutta, työllistämisen houkuttelevuutta, työvoimahallinnon toimivuutta ja kilpailukykyä parantavia uudistuksia. Hallituksen kärkihankkeissa on kokonaisuuteen liittyen viireillä työttömyysturvan uudistaminen, kannustinloukkujen purkaminen, osallistavan sosiaaliturvan mallin kehittäminen, työvoimahallinnon uudistaminen, osatyökykyisten työllistymisen edistäminen sekä nuorisotakuun kehittäminen.

Suomessa on noin 600 000 osatyökykyistä henkilöä, joista työkyvyttömyyseläkkeellä on noin 240 000 ja työssä noin 300 000 kohdaten pitkäaikaissairaudesta tai vamman vuoksi erityisiä haasteita työssään. Vuonna 2017 TE-toimistoissa oli työttömänä keskimäärin kuukaudessa noin 37 000 osatyökykyistä työnhakijaa. Työ- ja elinkeinoministeriön teettämän työttömyyden ja terveyden välisiä suhteita tarkastelleen katsauksen perusteella työttömyyden ja terveyden välillä on usean suuntaisia vaikutuksia. Heikko terveys altistaa työttömäksi joutumiselle sekä vaikeuttaa uudelleen työllistymistä. Työttömyys toisaalta heikentää entisestään terveyttä. Vaikka työkyvyttömyyseläkkeen ohella työskentely on yleistynyt merkittävästi viimeisen vuosikymmenen aikana, olisi yhä useampi työkyvyttömyyseläkeläinen kuitenkin halukas palaamaan työelämään. Toisaalta etenkin pitkäaikaistyöttömien joukossa voi olla runsaasti henkilöitä, jotka voisivat olla oikeutettuja työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tällöin on mahdollista, että työttömyydestä on tullut monelle pitkäaikaistyöttömälle välivaihe työkykyisyyden ja työkyvyttömyyden välillä.

Osatyökykyisen todennäköisyys työllistyä avoimille työmarkkinoille on ei-osatyökykyistä huonompi, eikä palvelujärjestelmämme pysty tällä hetkellä riittävällä tavalla tukemaan osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä. Kuntoutuksen uudistamiskomitean mukaan työttömien mahdollisuuksia saada asianmukaista hoitoa ja kuntoutusta tulisi edistää. TEM:n julkaiseman työnantajatutkimuksen mukaan työnantajat rekrytoidesaan osatyökykyisiä henkilöitä kaipaisivat mm. enemmän tietoa osatyökykyisistä henkilöistä ja toisaalta pelkäävät työkyvyttömyydestä aiheutuvia taloudellisia riskejä.

Toimeksianto

Selvityshenkilöiden tehtävänä on kartoittaa osatyökykyisten tilannetta työmarkkinoilla, siirtymiä työkyvyttömyysetuuksille ja sieltä pois sekä palveluita, joiden avulla edistetään työelämässä pysymistä tai työllistymistä. Palveluiden riittävyyden ja osuvuuden tarkastelussa tulee ottaa huomioon kuntien, työeläkevakuuttajien, Kelan ja TE-hallinnon tarjoamat palvelut yksittäin, mutta myös näiden yhteistoiminta SOTE- ja maakuntauudistuksen toimeenpanon tueksi. Edelleen näiden palvelujen riittävyyttä tulee arvioida suhteessa työnantajien kokemuksiin osatyökykyisten henkilöiden rekrytointiin kohdistuviin taloudellisiin riskeihin ja tehdä tästä tarvittaessa erilliset ehdotukset. Selvitystyössä tulee myös arvioida työkyvyttömiä työttömien tai työttömyysturvaa saavien työllisten toimeentulon varmistamisen erilaisia vaihtoehtoja.

Selvityshenkilöiden tehtävänä on koota eri tahojen ehdotusten, tilastojen, selvitysten ja muiden informaatiolähteiden keskeisimmät havainnot huomioiden myös mahdolliset perustulokokeilusta saadut havainnot selvityksessä tarkoitettun ryhmän osalta ja tehdä esitykset sekä etuus- että palvelujärjestelmien kehittämiseksi. Selvitystyössä tulee ottaa huomioon myös järjestökentän rooli ja mahdollisuudet palvelujen tarjoajana. Työssä on otettava huomioon myös OTE-kärkihankkeen tuottamat tulokset ja suositukset.

Selvityshenkilöiden tulee tehdä yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa ottaen huomioon Kuntoutuksen uudistamiskomitean esitykset sekä kokonaisuutta sivuavat kärkihankkeet ja niiden piirissä tehtävä valmistelu.

Selvityksen tulee valmistua viimeistään 31.10.2018. Selvityshenkilöiden tulee tarvittaessa tukea sosiaali- ja terveysministeriötä ja työ- ja elinkeinoministeriötä toimenpide-ehdotusten jatkovalmistelussa hallituksen päätöksentekoa varten. Molemmat ministeriöt asettavat yhteyshenkilöt selvityshenkilöiden työn tueksi. Selvitystyön yhteyshenkilöt ovat TEM:ssä erityisasiantuntija Patrik Tötterman ja STM:ssä hankepäällikkö Päivi Mattila-Wiro.

Selvityshankkeen ohjausryhmänä toimii Osatyökykyisille tie työelämään -kärkihankkeen ohjausryhmä. Selvityshenkilöiden tulee raportoida selvityksen etenemisestä OTE-kärkihankkeen ohjausryhmässä ja tuoda lopullinen selvitysraportti ohjausryhmään hyväksyttäväksi ennen sen julkaisemista.

Selvityksen kustannukset katetaan Osatyökykyisille tie työelämään -kärkihankkeen budjetista momentilta 33.03.31. Selvityshenkilö Kerättärelle maksetaan erillisen sopimuksen mukainen palkkio ja selvityshenkilö Oivo tekee selvitystyön TEM:n palveluksessa eikä siitä koidu lisäkustannuksia kärkihankkeelle.

Sosiaali- ja terveysministeri

Pirkko Mattila

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

JAKELU

Päätöksessä mainitut

TIEDOKSI

ylivohtaja Raimo Antila
ylivohtaja Markku Tervahauta
ylivohtaja Outi Antila
työmarkkinaneuvos Kimmo Ruth
toimitusjohtaja Soile Kuitunen
dosentti Markku Lehto
ylilääkäri Jukka Kivekäs
johtaja Liisa Hakala
neuvotteleva virkamies Marjaana Maisonlahti
erityisasiantuntija Niina Kiviaho
erityisasiantuntija Patrik Tötterman

